

Ermenistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Son dövrlərdə Azərbaycan - Ermənistan sərhədlərinin müxtəlif istiqamətlərində düşmən tərəfindən atəşkəsin intensiv şəkildə pozulması, müxtəlif təxribat cəhdləri özünü qabarıq surətdə büruzə verir. Belə görünür ki, düşmən əsas etibarlı ilə dövlət sərhədində təxribatların həyata keçməsinə daha maraqlıdır.

Ekspertlər bütün bunların təsadüfi xarakter daşmadığını bildirir.

Təhlillər bu qənaətə gəlməyə əsas verir ki, düşmən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı prosesə Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatını (KTMT) cəlb etmək kimi məkrli niyyətdən əl çəkməyi üçün sərhəd təxribatlarına daha çox meyillənir. Amma Ermənistanın özündə də etiraf olunur ki, KTMT-də Azərbaycanın nüfuz və təsir imkanları daha çox olduğundan, Ermənistanın cəhdləri birnəməli şəkildə iflasa məhkumdur. Qeyd edək ki, Ermənistan ordusu son günlər Azərbaycanla dövlət sərhədinin Qazax rayonu istiqamətində bir-birinin ardınca diversiya-təxribat həmlələri edir. Bundan başqa, düşmən son dövrlərdə Naxçıvan istiqamətində də fəallaşır. Belə ki, son vaxtlarda Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun mövqelərini atəşə tutmaqla atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozur. Özü də bütün bunlar fonunda baş verənlərə görə İrəvan Azərbaycanı Ermənistanla dövlət sərhədində vəziyyəti gərginləşdirməkdə, regional sülh və təhlükəsizliyə hədə törətməkdə ittiham etməyə çalışır. Amma rəsmi Bakı düşmənin bu cəhdlərinin əbəs olduğunu bəyan edir. Xarici İşlər Nazirliyi bildirir ki, güc tətbiqi və etnik təmizləmə nəticəsində yaranmış hazırkı status-quo vəziyyəti təhlükəsizlik anlayışı ilə heç cür uyğun gəlmir: "Azərbaycanın ərazilərinin işğalı və bu ərazilərdə Ermənistan silahlı qüvvələrinin mövcudluğu ölkəmizin təhlükəsizliyinə əsas hədə mənbəyidir. Azərbaycan hər zaman təhlükəsizlik anlayışının bölünməzliyi və universallığı mövqeyindən çıxış edib. Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən Ermənistan silahlı qüvvələrinin çıxarılması, eləcə də bölgənin erməni və azərbaycanlı əhalisinin birgə sülh şəraitində, qanunun aliliyi prinsipinə uyğun yaşaması, birgə təhlükəsizliyin təminatı bölgənin rifahı na-

mine etimadın və yaxınlaşmanın yaranmasını müəyyən edən şərtlərdir. Ermənistan tərəfi mövcud reallığı düzgün dərk etməli və beynəlxalq ictimaiyyətin, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının və digər beynəlxalq təşkilatların qətnamələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinin tam, dərhal və qeyd-şərtsiz boşaldılması, yerli azərbaycanlıların öz evlərinə geri qayıtmasının təmin olunması tələblərinə yerinə yetirilməlidir. Azərbaycanın ədalətli və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri çərçivəsində öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcəyinə heç kəs şübhəsi olmasın".

Baş verənlər KTMT üzvləri, o cümlədən burada həlledici mövqe sahibi kimi çıxış edən Rusiya tərəfindən də diqqətlə izlənilir. Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarovanın açıqlamaları da təsdiq edir. Azərbaycan-Ermənistan sərhədində və təmas xəttində atəşkəs pozulması hallarına münasibət bildiren Mariya Zaxarova sərhəddə və qoşunların təmas xəttində baş verən insidentlərə görə təəssüfləndiklərini deyib: "Təəssüflər olsun ki, sərhəddə və qoşunların təmas xəttində atəşkəs rejiminin pozulması halları davam edir. Nəticədə ölənlər və yaralananlar var. Ölənlərin yaxınlarına başsağlığı verirəm. Biz tərəfləri güc tətbiqi etməkdən çəkinməyə, münasibətin siyasi yolla həllinə istiqamətlənən danışıqlar prosesini aktivləşdirməyə çağırırıq. Sizi əmin edə bilərik ki, biz bu mövzunu izləməyə davam edəcəyik". Bunlar fonunda Ermənistanla açıq etiraf edilir ki, İrəvanın KTMT-yə ümid etməsi əbəsdir. Ermənistan parlamentinin müstəqil deputatı Arman Babacanyan bu xüsusda bildirir: "KTMT-nin Azərbaycan-Ermənistan sərhədində baş verən hadisələrlə bağlı sakitliyi normal və ənənəvidir". O qeyd edib ki, bu halda KTMT Ermənistanın təhlükəsizliyini təmin etməyin müqaviləli öhdəliklərinə sahibdir: "Bu, KTMT-nin əslində bacarıqsız, hey-

Baki-xeber.com

Azərbaycan Ermənistanın KTMT ümidlərinin üzərindən yeni xətt çəkdi - atəşkəs pozuntusunu təmas xəttindən dövlət sərhədinə keçirməyin əsas məqsədi...

ati qabiliyyəti olmayan, irrasional bir ittifaq olması həqiqəti barədə sübut verir, KTMT-nin fəaliyyətsizliyini göstərir. Azərbaycan, həmçinin, KTMT-nin qarşı çıxması ilə dolaylı şəkildə göstərir ki, bu hərbi-siyasi ittifaqda, əslində, ittifaqın nominal üzvü olan Ermənistan daha çox müttəfiqlərə malik deyil. Bu cür hadisələr və KTMT-nin sakitliyi Ermənistanın ictimai-siyasi gündəmində müzakirə mövzusu olmalıdır. Həyat göstərir ki, bu struktur Ermənistanın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi işində hər hansı praktik əhəmiyyət və rola malik deyil. Hakimiyyət bu məsələdə təkdir, çünki təəssüf ki, bizim siyasi qüvvələrimiz üçün dövlət marağı yox, Rusiyanın müvafiq dairələrinə xoş gəlmək və ya onların qəzəbinə səbəb olmaq motivi daha vacibdir". Erməni politoloq Ruben Mehrabyan da bildirir ki, Ermənistan KTMT-yə heç bir ümid bağlamamalıdır: "Ümidlərimizi bu təşkilatla bağlamamalıyıq. KTMT-də digər ölkələr, o cümlədən Rusiya üçün Azərbaycan daha vacibdir".

Ermənistanla fəaliyyət göstərən "EADaily" nəşri də eyni mövqedən çıxış edir. Nəşr vurğulayır ki, münaqişənin həllində nəticənin əldə olunmaması Azərbaycan tərəfinin xeyrinə işləyir: "Mövcud situasiya Ermənistanla fərqli şəkildə başa düşülür. Ermənistan paytaxtında öz Silahlı Qüvvələrini ən müasir silahlarla gücləndirən Azərbaycanın ildirimsüretli hərbi əmə-

liyyatlarla gözlənilmədən Dağlıq Qarabağı ala biləcəyi ilə bağlı fikir var. 2016-cı ilin aprel döyüşlərində Azərbaycan Silahlı Qüvvələri bir anda Qarabağ cəbhəsinin bir neçə istiqamətinə sürpriz hücum etmək qabiliyyətinin olduğunu göstərdi. Qarabağ danışıqlarının dalana dirəndiyi indiki vaxtda da belə sürprizlər ola bilər. Rusiya və digər tərəfdaşlar isə KTMT daxilində hərbi müttəfiqi olan Ermənistanı dəstəyi artırır. Halbuki, Azərbaycan ərazi bütövlüyünü bərpa etmək üçün Qarabağda əməliyyatlara başlayacağı təqdirdə, Türkiyə ilə birlikdə hazırladığı ortaqlar planı işə salacaq. Rusiya isə bölgədə Ermənistanın yeganə hərbi müttəfiqi olsa da, Azərbaycanla da münasibətləri korlamaq niyyətinə deyil. Mühərribə vəziyyətində Rusiyanın seçim etməməsi Ermənistan üçün arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxaracaq. Danışıqlar nəticə verməyəcəyi halda Bakı hərbi əməliyyat qərarı versə, bu, yaxın aylarda başlaya bilər. Bakıda hərbi ssenariyə üstünlük verilsə, Qarabağda irəliləmə qərarı yaxın aylarda, belkə də həftələrdə verilə bilər. Bu planın icrasına qarşidan gələn isti aylar uyğun gəlir. Ermənistan bu vəziyyətdə təkdir, Rusiya və KTMT-nin digər üzvlərindən dəstək almır. Çünki onlar Azərbaycanla münasibətlərə qətiyyətlə xələl gətirmək istəmir. Əksinə, Rusiya hələ də KTMT-nin sıralarında Azərbaycanı görmək istəyir. Belarusun Ermənistandakı sə-

firi İqor Nazaruk da açıq bildirir ki, Minsk Azərbaycanın KTMT-yə üzvlüyünə qarşı deyil. Mövcud vəziyyət İrəvan üçün ciddi risklər daşıyır".

Onu da qeyd edək ki, Ermənistanın KTMT-dən hələ də gözləntiləri əsasən təhlükəsizliyin hərbi komponenti ilə əlaqədardır. Bu, silahlı, birgə qoşunlar, müdafiə sistemləri və digər daha əlverişli şərtlərin əldə edilməsidir. Eyni zamanda bu gözləntilər nəinki keçmiş və indiki hakimiyyət tərəfindən, həm də erməni ictimaiyyəti tərəfindən hərbişəkilənmiş gözləntilərdir. Ən başlıcası, ermənilərin əksəriyyətinin gözlədiyi odur ki, Ermənistan-Azərbaycan sərhədində hər atışmadan sonra KTMT Azərbaycanı mühərribə elan etsin. Bu baş vermədikdə isə erməni cəmiyyəti Ermənistanın KTMT-yə üzvlüyünün məqsədəuyğunluğunu şübhə altına almağa başlayır. Paşinyan hökumətinin KTMT potensialının hərbi komponentinə çox diqqət yetirməsi öz növbəsində dövlət səviyyəsində qurumun digər imkanlarının qavranılmasını məhdudlaşdırır və nəticədə Ermənistanın KTMT-dəki rolunu zəiflədir. Məhz bu fonda KTMT Ermənistanı arxa plana atır. Ermənistanın belə vəziyyətdə KTMT-yə üzv digər dövlətlərlə də münasibətlərində ciddi çətinliklər yaranır. Yeni söhbət təkəbr Rusiyadan gəlir. Digər üzvlərlə münasibətlərdə yaşananlar da təşkilatda Ermənistanın mövqelərini daha zəif hala salır. Belə du-

rum isə artıq rəsmi İrəvanın həlli üçün vaxt və böyük səy tələb edilən bir problemə çevrilib. Ermənistanın əsas ümidi KTMT potensialının Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərdə istifadə edilə biləcəyi olsa da, vəziyyət tam fərqlidir.

Ermənistan üçün vəziyyət həm də ona görə mürəkkəbdir ki, KTMT-yə üzv dövlətlərin Azərbaycanla yaxşı münasibətləri var və öz siyasi, iqtisadi maraqlarını Ermənistanın təhlükəsizlik problemlərinə qurban vermək istəmir. Bura, yuxarıda qeyd olunduğu kimi, Rusiya da daxildir. Erməni ekspert Qarık Keryan bunu belə izah edir: "Azərbaycanın nəinki Avrasiya İqtisadi Birliyi, həmçinin KTMT-yə üzv olması Rusiyanın xarici siyasət sahəsində ən böyük arzularından biridir. Ruslar çoxdan Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyi və KTMT tərkibində olmasını arzulayırlar. Bu halda Azərbaycan Qarabağ məsələsində yaranmış vəziyyətdən öz lehinə istifadə etməyə çalışır. Çünki Azərbaycanda uzaqgörən insanlar oturub, onlar KTMT məsələsində maraqlı siyasət sərgiləyir və bunun bədəli Qarabağ olacaq".

Bütün bunlar bir daha Azərbaycanın Ermənistanın KTMT ümidlərinin üzərindən yeni bir xətt çəkdiyini göstərir.

Tahir TAĞIYEV

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.